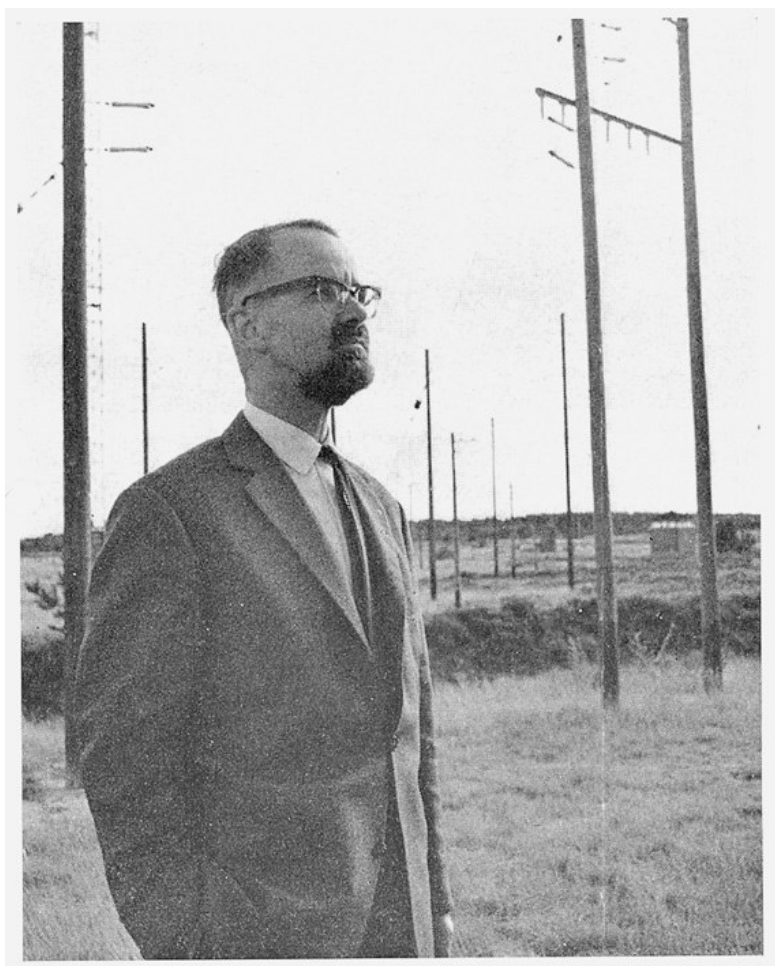

RADIO KOOTWIJK: een wereldje apart

Ergens halverwege Apeldoorn en Ede, waar ondanks het van alle kanten oprukkende beton de Veluwe nog ongerept Veluwe ligt te zijn, vindt men het radiozendstation Kootwijk. Zittend in het zand en kijkend naar de wirwar van zendmasten, waartussen de technici een gigantisch web van antennedraden hebben geweven - zoals wij lang geleden op de kleuterschool met een touwtje ingewikkelde figuren maakten tussen onze vingers - vraag je je af waarom het er zo stil is. De wolken drijven er geluidloos over de zanderige heuvels, de wind sluipt er op kousevoetjes tussen de sparren, een ondernemend krekeltje schakelt beschaamd zijn luidspreker uit wanneer het bemerkt dat iedere poging om tegen deze immense stilte op te kriecken bij voorbaat kansloos is.

Ir. Zijp, beheerder van Radio Kootwijk.

Dat is het vreemde geheim van Radio Kootwijk. Je ziet er geen mens, je hoort er geen geluid, de wereld lijkt er volmaakt uitgestorven. Toch is Radio Kootwijk een van de voornaamste verkeersknooppunten van ons land. Het is zoiets als het kruispunt Ouden Rijn, waar het wegverkeer zich zonder ophouden rond de rotonde slingert, zoiets als Rotterdam, waar schepen uit alle wereldzeeën binnenvaren, zoiets als Schiphol, waar stratojets brullend naar de wolken klimmen op weg naar hun verre bestemming. Maar hier in Radio Kootwijk vind je geen witte Porsches, geen ratelende kranen, geen beeldschone stewardessen. Er staan wat eenzame gebouwen, waarboven antennes onbegrijpelijke grafieken tekenen tegen het blauw van de hemel. Daarin schuilt het geheim. Ieder uur van de dag en ieder uur van de nacht zenden die antennes een kolossale stroom van berichten naar alle delen van de wereld. Grenzen gelden hier niet. Indonesië, Japan, China, het Midden-Oosten, Noord- en Zuid-Amerika, Italië, Portugal, dat alles is maar een kleine greep uit de landen, waarmee de bijna vijftig kortegolfzenders van Kootwijk dagelijks contact onderhouden.

En terwijl je zuigend op een grassprietje daar in Radio Kootwijk van de stilte ligt te genieten en je koestert aan de illusie dat het rumoer van de bewoonde wereld gelukkig ver achter de horizon ligt, is het maar vreemd, te weten dat er vlak boven je hoofd, maar onzichtbaar voor het oog en onhoorbaar voor het oor een ware kakofonie van ethertumult de lucht in gaat. We willen het echter niet hebben over die bijna vijftig kortegolfzenders, over de enorme intensiteit waarmee het radio-verkeer zich hier afspeelt, maar over de 210 PTTers, die hier in het eenzame Radio Kootwijk hun werk doen en dag' en nacht de zenders in bedrijf houden. Dat zijn niet alleen de mannen die

op de knoppen drukken of zonodig met de soldeerbout aan het werk gaan, maar ook de mannen die het uitgestrekte terrein van 450 ha dag en nacht bewaken, de mannen die er de wegen aanleggen en de plantsoenen verzorgen, de mannen van de administratie, van de brandweer, van de waterleiding, van de elektriciteitsvoorziening en van alles wat verder nodig is om Kootwijk en zijn zenders draaiende te houden. En niet te vergeten de vrouwen en de kinderen. Want er wonen daar 37 gezinnen, die met elkaar een eigenaardige en boeiende leefgemeenschap vormen, een wereldje apart, een wereldje met een duidelijk PTT-karakter, met eigen problemen maar ook met een heel eigen charme.

Beheerder van het radiostation is ir. J.D. Zijp, die belast is met de leiding over de technische en organisatorische gang van zaken, die de vele teugels van het radiostation in handen houdt en ook in de leefgemeenschap van Radio Kootwijk als de hoogste autoriteit geldt. Men zou hem een soort burgemeester kunnen noemen, ware het niet dat de werkelijke burgemeester die van Apeldoorn is, binnen wiens gemeente het radiostation ligt. De heer Zijp is een bescheiden man van middelbare leeftijd, wiens professorale baard en stille vriendelijkheid hem eerder het uiterlijk geven van een wetenschapsman dan van directeur van een gigantische zendfabriek, wat hij in werkelijkheid is. Wanneer hij zijn verhaal vertelt van Radio Kootwijk, dan spreekt hij over de mensen en niet over de apparatuur. Dan beschrijft hij met vuur de talloze clubs en de vele activiteiten die in deze kleine wereld ontplooid worden. Hij schetst het wel en wee van de leefgemeenschap Radio Kootwijk, met haar problemen wat de contacten met de buitenwereld betreft, maar ook met haar nauwe verbondenheid met de omringende natuur.

boven: Onder de PTT-ers van Radio Kootwijk zijn er ook, die zorgen voor de wegeaanleg en voor het onderhoud der plantsoenen.

midden: De aankomst van een (VAD)-bus schoolkinderen in Radio Kootwijk.

onder: Een eigen vuilophaaldienst komt tweemaal per week de asemers legen.

'Zes keer per dag onderhoudt een bus van de VAD een verbinding met Apeldoorn. Alle mensen die hier wonen of werken kunnen daar gratis gebruik van maken. De kinderen gaan ermee naar school en de huisvrouwen kunnen de boodschappen, die zij telefonisch in Apeldoorn besteld hebben, met de bus laten meegeven, waarna een eigen besteldienst ze hier aan de huizen aflevert. Twee keer per week rijdt een eigen PTT-auto naar Apeldoorn om grotere goederen op te halen. Voor het overige is iedereen aangewezen op eigen vervoer. Dank zij het toenemend auto bezit worden de vervoersproblemen steeds geringer.

Verder onderscheiden we ons nauwelijks van grotere woongemeenschappen. We leven in woningen, die eigendom zijn van PTT, waar water gratis en stroom tegen grootverbruikerstarief geleverd wordt, waar een eigen vuilophaaldienst twee keer per week vuilnisbakken komt ledigen, waar de reparaties in eigen beheer worden uitgevoerd, kortom waar PTT door een zeker comfort te bieden, een tegenwicht schept tegen de afgelegen ligging van Radio Kootwijk'.

Dat het prettig wonen is in Radio Kootwijk bewijst wel het feit dat niemand er weg wil en niemand er onder de eenzaamheid gebukt schijnt te gaan. Zelfs de jeugd niet, die hier bepaald minder vertier vindt dan in de grote stad, al moet gezegd worden dat zij machtige feestjes weet te bouwen in het hotel. Jazeker, Radio Kootwijk heeft een eigen hotel, waarin de heer en mevrouw Middelveen, geassisteerd door hun 22-jarige zoon Wolter, de scepter zwaaien. Het is een merkwaardig hotel: lang voor de oorlog door PTT gebouwd om onderdak te verschaffen aan vrijgezellen, die bij het radiostation werkzaam waren, thans een conferentieoord en een gastvrij vakantieverblijf voor mensen die de rust van de Veluwe zoeken.

Mevrouw Middelveen: 'Je ziet hier veel grote gezinnen, die vaak zelfs hun hond meebrengen. Vreemd genoeg komen hier geen Duitsers. Het is een echt familiehotel, goedkoop, gezellig, in een prachtige streek. Ideaal voor mensen die hun vakantie niet al te ver van huis zoeken'. Maar ook in het gemeenschapsleven van Radio

Mevrouw Middelveen, gastvrouw in het Hotel van Radio Kootwijk

Kootwijk vervult het hotel een belangrijke rol. Het is het trefpunt op belangrijke dagen, bijvoorbeeld wanneer jaarlijks in februari op een feestavond het tot stand komen van de eerste radioverbinding met het toenmalige Nederlands-Indië wordt herdacht. En verder is het hotel het centrum van het verenigingsleven van Radio Kootwijk, dat zoals overal elders zwaar te lijden heeft van de televisie. Behalve een tennisclub, een toneelclub en een hobbyclub voor de jeugd bezit Radio Kootwijk onder meer ook een geduchte kegelclub, waarvan vreemd genoeg uitsluitend dames lid zijn. Mevrouw M. Dogger-Polderman, die met haar man en haar negen kinderen sinds 1930 in Radio Kootwijk woont, is in haar functie van secretaresse een stuwende kracht in deze club, waarin zij het eenmaal zelfs gebracht heeft tot 81 hout.

Zij is er het blakende bewijs van dat een groot gezin in Radio Kootwijk geen problemen oplevert. Zij denkt met oprechte bewondering terug aan de vermaarde dokter Haverkamp, die behalve hofarts op het paleis 't Loo ook huisarts was in Radio Kootwijk en die na de geboorte van haar vierde zoon aankondigde: 'Nu krijgt u vier dochters'. Het werden er vijf. Een van die dochters is de achttienjarige Kobi, die het tienerleven in Kootwijk als bloeiend kenschetst. 'Ik ben zojuist geslaagd voor het diploma kinderverzorgster', zegt zij verder, 'maar ik ga niet graag weg. Ik vind het hier fijn'. Een zelfde mening is mevrouw B. de Weerd toegedaan en zij kan het weten. 43 jaar geleden werd zij in Kootwijk geboren als dochter van een PTT-er. Later trouwde zij met de heer De Weerd, medewerker van de

Mevrouw Dogger met de dochters Mini (22, bij auto), Nelleke (8) en Kobi (18), de laatste bezig met het maaien van het gazon .

Mevrouw De Weerd levert een fles melk af bij buurvrouw, mevrouw B. Stel

de afdeling Zenderbouw van het Radiostation. Zij heeft een zoon en een dochter en een florerende melkzaak, waarvoor zij in de schaarse uren die zij als huisvrouw over heeft, per bromfiets bestellingen rondbrengt. Aanvankelijk was dat bittere noodzaak voor het dorp, maar nadat zich enkele jaren geleden een concurrerende melkleverancier in de Kootwijkse markt heeft gedrongen, deed mevrouw De Weerd het zuiver voor haar plezier. Per dag zette zij ruim vijftig flessen melk om, waarbij zij aan de huisdeur van haar klanten bij wijze van service tevens het laatste plaatselijke nieuws vertelde - want een eigen krant is zowat het enige wat ze in Radio Kootwijk niet hebben. Onlangs is de concurrent weer van het toneel verdwenen en

promoveerde mevr. De Weerd weer tot 'kleine zelfstandige'. Elk jaar organiseert mevrouw De Weerd een verloting ten bate van de jeugdbibliotheek, die na ruim drie jaar tijd meer dan 500 veelgelezen kinderboeken omvat. De heer C. Buys, energiek leider van de plaatselijke jeugd-hobbyclub, is de man die met zijn drie assistenten voor de veiligheid zorgt. Zij bewaken het terrein en zorgen er met de sanctie van een proces-verbaal voor dat de toeristen niet in de buurt van de onder hoogspanning staande antenneinstallaties komen. Je zou het een politiekorps in het klein kunnen noemen, de mannen die hun portiersdienst bij de slagboom afwisselen met patrouilletochten langs de meer dan elf kilometer

lange grens van het terrein. Maar ook heeft de heer Buys de supervisie over het brandweercorps, dat niet lang geleden tijdens een nationale wedstrijd voor bedrijfsbrandweren in Zaltbommel de eerste prijs behaalde. Het korps, dat twintig man omvat, beschikt over twee moderne autospuiten. Verder is er nog een bedrijfsveiligheidsafdeling en een opruimings- en reddingsdienst. De EHBO-ploeg beschikt over een eigen dokterskamer.

De merkwaardigste dienst waarover de heer Buys de leiding heeft, is echter de postdienst, die iedere dag de postbestelling uitvoert. Men zou het een kleine zelfstandige post binnen de grote PTT kunnen noemen.

De heer H. G. Groenewegen zorgt er met zijn veertig mannen voor dat de zenders feilloos functioneren. Dat betekent niet alleen dagelijks een uitvoerig meet- en regelprogramma, een voor de leek onbegrijpelijk goochelen met knopjes, draadjes, meters en oscilloscopen, maar ook snelle actie wanneer zich storingen voordoen. Zoals b.v. een nachtelijke expeditie door een sneeuwstorm naar een onwillige hoogspanningschakelaar, die urenlang Radio Kootwijk in donker en stilte hult. Het zijn continudiensten, die deze mannen draaien. Ze werken in drie ploegen, die de wacht bij de zenders van elkaar overnemen. 'Het is een onregelmatige dienst', zegt de heer Groenewegen. 'Je hebt er verschillende, bij wie het dienstrooster thuis naast het fornuis hangt. Een vader van een gezin met negen kinderen heb ik 'overdag meer dan eens met een veldbed het bos in zien trekken om daar in de stilte zijn 'nacht'rust te genieten'.

Zoals velen beschouwt de heer Groenewegen zijn werk als weinig spectaculair. Er valt weinig over te zeggen, over al die grijze kasten met hun lichtjes en hun trillende meternaalden. Over al die zenders, die dag en nacht hun impulsen de ether injagen en aan de andere kant van de wereld een ontvanger op zich afgestemd weten.

Er staan drie zenders bij van het Amerikaanse persbureau UPI, als onderdeel van een wereldomvattende nieuwsvoorziening. In een fractie van een seconde brengen zij het nieuws rond de aardbol. Hetzelfde nieuws bereikt Kootwijk soms twee dagen later weer. Maar dan in een krant, die moeizaam zijn weg naar Radio Kootwijk heeft gevonden. En zo zijn we weer terug bij dat vreemde geheim van Radio Kootwijk, een knooppunt van een gigantische stroom internationaal verkeer in de stilte van een ongerepte Veluwe.

Boven: De heer Buys met een van zijn twee brandweerauto's.

Onder: De heer Groenewegen tegen de achtergrond van de zenders.

